

MPG: tekst 23.4.12 BOW

PRIJEDLOG

Na temelju članka 8. Zakona o sklapanju i izvršavanju međunarodnih ugovora („Narodne novine“, br. 28/96) i članka 31. stavka 2. Zakona o Vladi („Narodne novine“, br. 150/11), Vlada Republike Hrvatske je na sjednici održanoj _____ 2012. godine donijela

ODLUKU

o imenovanju izaslanstva Republike Hrvatske za sudjelovanje na 30-om sastanku Izvršnog tijela Konvencije o dalekosežnom prekograničnom onečišćenju zraka iz 1979. godine

I.

Određuje se izaslanstvo Republike Hrvatske za sudjelovanje na 30-om sastanku Izvršnog tijela Konvencije o dalekosežnom prekograničnom onečišćenju zraka iz 1979. godine (u daljnjem tekstu: LRTAP), koje će zastupati polazni pregovarački cilj iz točke III. ove Odluke, u sljedećem sastavu:

1. prof.dr.sc. Davor Škrlec, pomoćnik ministricе za zaštitu okoliša i održivi razvoj, Ministarstvo zaštite okoliša i prirode
2. dr.sc. Solveg Kovač, Uprava za zaštitu okoliša i održivi razvoj, Sektor za atmosferu, more i tlo, Ministarstvo zaštite okoliša i prirode
3. Sonja Vidič, dipl. ing., voditelj Odsjeka za analize i studije u Službi za kakvoću zraka, Državni hidrometeorološki zavod, koja je ujedno i predsjednica EMEP programa Konvencije, potpredsjednica Radne skupine za učinke Konvencije i članica predsjedništva Izvršnog tijela Konvencije

II.

Republika Hrvatska stranka je Konvencije o dalekosežnom prekograničnom onečišćenju zraka iz 1979. godine od 1992. godine. Cilj Konvencije je zaštita čovjeka i njegove okoline poduzimanjem mjera za postupno smanjivanje prekomjernog onečišćivanja zraka uzrokovanog prekograničnim prijenosom onečišćujućih tvari u atmosferi. Republika Hrvatska stranka je i pripadajućih protokola uz Konvenciju, između ostalog, i Protokola o suzbijanju zakiseljavanja, eutrofikacije i prizemnog ozona od siječnja 2009. godine (Narodne novine – Međunarodni ugovori, br. 4/08, u daljnjem tekstu: Gothenburški protokol) kojim se istovremeno ograničava emisija onečišćujućih tvari koje utječu na zakiseljavanje, eutrofikaciju i prizemni ozon.

Stranke Gothenburškog protokola obvezne su do 2010. godine smanjiti godišnju emisiju na razinu koja je određena Protokolom i održavati je ubuduće na toj razini.

III.

Obzirom na obvezu iz točke II. stavka 2. Ove Odluke Izvršno tijelo Konvencije (*Executive Body*) je putem svojih radnih skupina započelo 2009. godine postupak revizije Gothenburškog protokola.

Polazni pregovarački cilj Republike Hrvatske obzirom na prijedlog izmjena i dopuna Priloga II Gothenburškog protokola, temelji se na propisima Republike Hrvatske iz područja

zaštite okoliša, energetike, industrije, prometa i poljoprivrede; pravnoj stečevini Europske unije usvojenoj nakon 1. siječnja 2009. godine i dokumentima Republike Hrvatske (Strategiji energetskega razvoja Republike Hrvatske (NN 130/09) i Programu postupnog smanjivanja emisija za određene onečišćujuće tvari u Republici Hrvatskoj za razdoblje do kraja 2010. godine s projekcijama emisija za razdoblje od 2010. do 2020. godine (NN 152/09)) te usuglašenih stavova s predstavnicima Europske komisije koji se odnose na potrebu većeg postotka smanjivanja emisija u 2020. godini u odnosu na bazu 2005. godinu.

Slijedom pregovaračkog cilja iz stavka 2. ove točke ovlašćuju se članovi izaslanstva da vode pregovore do maksimalnih postotaka kako slijedi:

Sumporov dioksid:	emisija u 2005. godini iznosila je 63,4 kt, smanjenja u 2020. godini je do 60%	postotak
Dušikovi oksidi:	emisija u 2005. godini iznosila je 81,2 kt, smanjenja u 2020. godini je do 35%	postotak
Amonijak:	emisija u 2005. godini iznosila je 40,48 kt, smanjenja u 2020. je do 5%	postotak
Hlapivi organski spojevi:	emisija u 2005. godini iznosila je 101,6 kt, smanjenja u 2020. je 45%	postotak
PM2,5:	emisija u 2005. godini iznosila je 12,6 kt, smanjenja u 2020. godini je do 18%.	postotak

IV.

Voditelj izaslanstva Republike Hrvatske je prof. dr.sc. Davor Škrlec, pomoćnik ministrice za zaštitu okoliša i održivi razvoj, Ministarstvo zaštite okoliša i prirode koji je imenovan i kao voditelj delegacije Republike Hrvatske na sastancima Radne skupine za strategiju i izvješća i Izvršnog tijela Konvencije.

V.

Troškovi za rad izaslanstva iz ove Odluke obuhvaćaju troškove vođenja pregovora i osigurani su u Državnom proračunu Republike Hrvatske za 2012. godinu na pozicijama Ministarstva zaštite okoliša i prirode i Državnog hidrometeorološkog zavoda.

VI.

Ova Odluka stupa na snagu danom donošenja.

Klasa:
Urbroj:
Zagreb,

PREDSJEDNIK

Zoran Milanović, dipl.iur., v.r.

OBRAZLOŽENJE

Republika Hrvatska stranka je Konvencije o dalekosežnom prekograničnom onečišćenju zraka iz 1979. (u daljnjem tekst: LRTAP konvencija) od 1992. godine. Cilj Konvencije je zaštita čovjeka i njegove okoline poduzimanjem mjera za postupno smanjivanje prekomjernog onečišćivanja zraka uzrokovanog prekograničnim prijenosom onečišćujućih tvari u atmosferi. Republika Hrvatska stranka je i pripadajućih Protokola uz LRTAP konvenciju: Protokola o dugoročnom financiranju Programa suradnje za praćenje i procjenu prekograničnog prijenosa onečišćujućih tvari u zraku na velike udaljenosti u Europi (EMEP) od 1993. godine; Protokola o daljnjem smanjenju emisija sumpora od 1999. godine; Protokola o nadzoru emisija hlapljivih organskih spojeva ili njihovih prekograničnih strujanja, Protokola o nadzoru emisija dušikovih oksida ili njihovih prekograničnih strujanja, Protokola o teškim metalima i Protokola o postojećim organskim onečišćujućim tvarima od 2007. godine i Protokola o suzbijanju zakiseljavanja, eutrofikacije i prizemnog ozona - Gothenburškog protokola od siječnja 2009. godine. Gothenburški protokol usvojen je 1999. godine u Gothenburgu, a na snagu je stupio 2005. godine.

Gothenburški protokol temelji se na pristupu "mnogostruki učinci mnogostrukih onečišćujućih tvari" ("*multi effect/multi-pollutant*") uzimajući u obzir:

- dostupna istraživanja o emisijskim projekcijama, atmosferske procese, učinke na okoliš, ulogu dušikovih spojeva, hlapivih organskih tvari i amonijaka u procesu zakiseljavanja, eutrofikacije i nastajanja fotokemijskih oksidanata, ulogu sumporovih spojeva u procesu zakiseljavanja i eutrofikacije, najbolje raspoložive tehnike, procjenu potrebnih troškova, mjere za sprječavanje onečišćenosti zraka, mjere za sprječavanje emisija iz poljoprivrednih aktivnosti, te mjere koje se poduzimaju i prihvaćaju u području prometa.

Gothenburškim protokolom istovremeno se ograničava emisija SO₂, NO_x, HOS-eva i NH₃, čime se utječe na smanjenje procesa zakiseljavanja, eutrofikacije i stvaranja prizemnog ozona (mnogostruki učinci).

Protokol sadrži 9 priloga kako slijedi: Prilog I – Kritična opterećenja i razine; Prilog II – Gornje granice emisija, Prilog III – Određeno područje upravljanja emisijama onečišćujućih tvari; Prilog IV – Granične vrijednosti emisija sumpora iz nepokretnih izvora; Prilog V – Granične vrijednosti emisija dušikovih oksida iz nepokretnih izvora; Prilog VI – Granične vrijednosti emisija hlapivih organskih spojeva iz nepokretnih izvora; Prilog VII – Vremenski rokovi prema članku 3.; Prilog VIII – Granične vrijednosti za goriva i nove pokretne izvore; Prilog IX – Mjere za nadzor emisija amonijaka iz izvora u poljoprivredi.

Stranke protokola bile su obvezne do 2010. godine smanjiti godišnju emisiju na razinu koja je određena Prilogom II Protokola i održavati je ubuduće na toj razini. Isto tako obvezne su prikupljati i čuvati podatke o nacionalnim godišnjim emisijama onečišćujućih tvari te o njima periodično izvještavati Izvršno tijelo Konvencije. Prilogom II Protokola utvrđene su nacionalne vršne emisije u 2010. godini za Republiku Hrvatsku kako slijedi: sumporovog dioksida - SO₂ 70 kilotona (kt), dušikovih oksida - NO_x 87 kt, amonijaka - NH₃ 30 kt i hlapivih organskih spojeva – HOS-ova 90 kt.

Sukladno Zakonu o zaštiti zraka (NN 130/11) i obvezama iz međunarodnih ugovora Republika Hrvatska utvrđuje godišnje emisije onečišćujućih tvari u zrak na području države.

Proračun emisija jedan je od ključnih elemenata neophodnih za planiranje, implementaciju i procjenu politike zaštite zraka na nacionalnoj razini. Organiziran je kao jedinstvena baza podataka i različitih programskih alata, koji se koriste za prikupljanje i provjeru/validaciju podataka, proračun emisija i izvješćivanje o emisijama.

Metodologija korištena za izradu projekcija i proračuna emisija je EMEP/CORINAIR priručnik kako je to i propisano Direktivom 2001/80/EC. Proračun emisija obuhvaća jedanaest glavnih

sektora (među kojima su energetika, proizvodni procesi, industrija, pridobivanje i distribucija fosilnih goriva i geotermalne energije, uporaba otapala i ostali proizvodi na bazi otapala, poljoprivreda, korištenje zemljišta i šumarstvo, otpad, cestovni promet, ostali pokretni izvori i strojevi i ostale emisije iz prirodnih emisija, te sljedeće onečišćujuće tvari (SO₂, NO_x, CO, HOS, NH₃), čestice (ukupne lebdeće čestice - TSP, lebdeće čestice PM₁₀, i PM_{2,5}), teške metale (Cd, Pb, Hg, As, Cr, Cu, Ni, Se i Zn) i postojeane organske onečišćujuće tvari: poliaromatske policikličke ugljike, dioksine i furane (PAU, HCH i DIOX). Na osnovi podataka iz proračuna emisija za onečišćujuće tvari SO₂, NO_x, NH₃ i HOS-ove od bazne godine (1990. godina) do zadnje godine za koju se radio proračun (2010. godinu) vidljivo je smanjenje emisija svih onečišćujućih tvari.

Prema izrađenoj nacionalnoj bilanci emisija za 2010. godinu emisije onečišćujućih tvari su kako slijedi: 41,45 kt SO₂, 70,52 kt NO_x, 37,5 kt NH₃ i 76,32 kt HOS. Temeljem izrađene bilance razvidno je da Republika Hrvatska udovoljava propisanim vršim emisijama iz priloga II Gothenburškog protokola za SO₂, NO_x i HOS, a ne udovoljava za amonijak.

Rekalkulacija emisije za NH₃ koja je prvi puta provedena u izvješću za 2003. godinu za period od 1990. do 2003. dovela je do porasta emisija u cijelom promatranom razdoblju. Emisija amonijaka iz sektora poljoprivrede u 2003. i 2004. godini izračunata je primjenom ažuriranih i detaljnijih podataka o aktivnostima, te je provedena rekalkulacija za sve prethodne godine do 1990. godine. To znači da je postignuta konzistentnost vremenske serije podataka o emisijama NH₃ od 1990. do 2004. godine. Posljednja rekalkulacija za amonijak obavljena je u nacionalnom izvješću o proračunu emisija za 2010. godinu, pa tako vrijednost rekalkulirane emisije NH₃ u 1990. godini iznosi 50,9 kt, a emisija u 2010. godini bila je 26,3% niža u odnosu na baznu 1990. godinu i iznosila je 37,5 kt. No, u odnosu na prilog II Protokola, vršna emisija za amonijak prekoračena je 21%. Sekretarijat Konvencije je u Izvješću RH za 2006. godinu obaviješten o razlozima rekalkulacije te novim podacima za amonijak

Obzirom da se obveze iz Gothenburškog protokola završavaju koncem 2010. godine Izvršno tijelo Konvencije (*Executive Body*) donijelo je 2008. godine odluku o pokretanju postupka revizije Gothenburškog protokola. U sklopu radnih skupina LRTAP konvencije stranke usuglašavaju tekstove izmjena i dopuna postojećeg Protokola, kako samih članaka tako i priloga uz Protokol. Najveća pozornost stranaka LRTAP konvencije odnosi se na izmjene priloga II te priloga IV do VIII. Protokola.

Vezano uz dodatak II Protokola u kojem se daju emisijske kvote izmijenjen je koncept. Predloženo je da se kao bazna godina uzima 2005. godina (ili zbog nekih nepredviđenih situacija kao što su izuzetno hladne zime, osobito topla i sušna ljeta ili nepredviđene razlike u ekonomskoj situaciji države, može se uzeti srednja vrijednost 3 godine (2004-2006) s time da se treba izvijestiti o razlozima takvog prijedloga implementacijsko tijelo Konvencije i postotak smanjenja u 2020. Godini u odnosu na baznu 2005. godinu.

Za projekcije emisija do 2020. godine korištena su tri scenarija: 1. Temeljni scenarij ili scenarij „s mjerama“ (*Base line - BL*), 2. Scenarij „slabog djelovanja“ (*Low*) i 3. Scenarij maksimalno izvedivih mjera (*Maximum Technical Feasible - MTF*).

Temeljni scenarij uzima u obzir učinke financijsko-ekonomske krize na gospodarstvo. Projekcije energetske potrošnje različite su u usporedbi s projekcijama proizašlih iz Strategije energetskog razvoja Republike Hrvatske (NN 130/09). Osnova u temeljnom scenariju je pojednostavljena metoda korekcije energetske potrošnje, tzv. pristupom odozgo prema dolje (engl. "*bottom down*"), a temeljeno na novim pretpostavkama projekcija Bruto domaćeg proizvoda (BDP) i ovisnosti energetske potrošnje o BDP-u. Za razliku od navedenog, Program postupnog smanjivanja emisija za određene onečišćujuće tvari u Republici

Hrvatskoj za razdoblje do kraja 2010. godine, s projekcijama emisija za razdoblje od 2010. do 2020. godine (NN 152/09) polazi od projekcija energetske potrošnje Energetske strategije do 2020. godine, učinci financijsko-ekonomske krize uzeti su obzir samo za industrijsku proizvodnju.

Scenarij „slabog djelovanja“ (Low) definiran je s 15 najznačajnijih mjera koje su primjenjive širom Europe, a prema scenarijima u okviru pregovora o reviziji Gothenburškog protokola (TFIAM, May 2011, Oslo).

Scenarij maksimalno izvedivih mjera (Maximum Technical Feasible - MTF) pretpostavlja primjenu najboljih raspoloživih tehnika, onih s najvišom učinkovitosti. To su mjere koje su tehnički izvedive i komercijalno dostupne, dakle radi se o mjerama koje nisu u stadiju ispitivanja ili pilot projekata. Ovaj scenarij ne uključuje promjene u ponašanju potrošača, strukturalne promjene u transportu, poljoprivredi ili energetici ili dodatne mjere u vezi klimatskih promjena.

Na prijedlogu podataka u prilogu II Protokola radi Europska komisija koja daje podatke za sve članice Europske unije (EU-27), te radne grupe u sklopu Konvencije koje na osnovi nacionalnih podataka i nacionalnih projekcija i podataka na razini EU (inventar emisija onečišćujućih tvari koje uzrokuju zakiseljavanje, eutrofikaciju i prizemni ozon, projekcije emisija tih tvari, projekcije emisija stakleničkih plinova) sintetiziraju nacionalne podatke koji se, što je moguće u većoj mjeri, nastoje uskladiti s trenutnim podacima na razini EU (podaci iz energetske strategije s podacima PRIMES 2009 – model za energetiku na razini EU, koji se koristi za predviđanje, razvoj scenarija i utjecaj analiza u energetskom sektoru do 2030. godine), podatke o emisijama iz poljoprivrede (podaci u korelaciji s podacima iz CAPRI modela; model za procjenu utjecaja poljoprivrednih politika i politika međunarodne trgovine s osvrtom na EU) na osnovi kojih se modeliraju emisijske kvote koje svaka država treba postići s ciljem smanjenja onečišćenja okoliša i kritičnih opterećenja.

Vezano uz predložene izmjene i dopune priloga IV do VIII Protokola u vezi s graničnim vrijednostima emisija iz nepokretnih izvora, za gorivo i nove mobilne izvore, te prijedloga novih Priloga X i XII kojim se propisuju granične vrijednosti emisija za krute čestice iz nepokretnih izvora i granične vrijednosti za hlapive organske spojeve koje sadrže proizvodi, predložene izmjene i dopune u skladu su s pravnom stečevinom Europske unije te u tom smislu Republika Hrvatska nema primjedbi i u pregovorima podržava stajališta Europske unije.

POLAZNO PREGOVARAČKO STAJALIŠTE REPUBLIKE HRVATSKE

Podloga za izradu stajališta je Program postupnog smanjivanja emisija za određene onečišćujuće tvari u Republici Hrvatskoj za razdoblje do kraja 2010. godine s projekcijama emisija za razdoblje od 2010. do 2020. godine koje je donesen na temelju Protokola o suzbijanju zakiseljavanja, eutrofikacije i prizemnog ozona uz Konvenciju o prekograničnom onečišćenju zraka iz 1979. godine (»Narodne novine – Međunarodni ugovori«, broj 4/08) i Protokola o teškim metalima uz Konvenciju o prekograničnom onečišćenju zraka iz 1979. godine (»Narodne novine – Međunarodni ugovori«, broj 5/07) i Uredbe o emisijskim kvotama za određene onečišćujuće tvari u Republici Hrvatskoj (»Narodne novine«, broj 141/08).

U Programu su dane projekcije emisija za SO₂, NO_x, NH₃, HOS i PM_{2,5} do 2020. godine. Programom su preuzete postojeće mjere za koje je kvantificirano učinkovito smanjivanje emisije određene onečišćujuće tvari po sektorima utjecaja. Program pokazuje da implementiranje jedne mjere neće dovesti do željenog poboljšala kakvoće zraka te je nužno u tu svrhu primijeniti pakete mjera kroz predviđena razdoblja.

Program je u potpunosti usklađen sa Strategijom energetskog razvoja Republike Hrvatske (Narodne novine, broj 130/2009).

U svrhu izrade projekcija emisija do 2020 godine primijenjena su tri scenarija:

- scenarij bez primjene mjera (bazni ili BAU scenarij),
- scenarij s mjerama i
- scenarij s dodatnim mjerama za slučaj kada scenarijem s mjerama nije bilo moguće ostvariti zadani cilj do kraja 2010. i mogući cilj do kraja 2020.

Projekcije BAU scenarija za emisije onečišćujuće tvari iz proizvodnih procesa, uporabe otapala (emisije HOS-eva) i iz poljoprivrede (emisije NH₃) uvelike su ovisne o pridodanom faktoru promjene razine aktivnosti u smislu postotka porasta BDP-a. Budući nema službenih izjava relevantnih institucija o procjeni BDP-a za razdoblje do 2020., za svrhu izrade Programa isti se procijenio.

Predviđena su dva BAU scenarija:

BAU1 scenarij uzima u obzir realniji porast BDP-a od 0,3 (za razdoblje 2008.– 2010.), 1 (za razdoblje 2011. – 2014.) i 2 posto (za razdoblje 2015.-2020.) te

BAU2 scenarij koji promatra optimističniji porast BDP-a od 0,3 (za razdoblje 2008.– 2010.), 3 (za razdoblje 2011. – 2014.) i 5 posto (za razdoblje 2015.-2020.).

Kod izrade Programa uzet je najoptimističniji BAU2 scenarij.

U svibnju 2011. godine osnovana je Radna skupina u kojoj su imenovani predstavnici ministarstava nadležnih za poljoprivredu, gospodarstvo, promet i zdravlje te Državnog zavoda za mjeriteljstvo, Hrvatske gospodarske komore i Hrvatske udruge poslodavaca.

Na sastanku održanom u srpnju 2011. godine razmatrana su početna pregovaračka stajališta za reviziju Gothenburškog protokola. Kao osnova za početna pregovaračka stajališta bio je Program postupnog smanjivanja emisija za određene onečišćujuće tvari u Republici Hrvatskoj za razdoblje do kraja 2010. godine, s projekcijama emisija za razdoblje od 2010. do 2020. godine (NN 152/09).

Na temelju novog revidiranog teksta i dodataka Gothenburškog protokola održan drugi sastanak Radne skupine u travnju 2012. godine. Materijali s predloženim stajalištima dostavljeni su u Europsku komisiju. S predstavnicima Europske komisije obavljene su i tehničke konzultacije koja je zatražila od Republike Hrvatske dodatnu provjeru predloženih postotaka smanjenja emisija za sumporov dioksid i dušikove okside u 2020. godini u odnosu na baznu 2005. godinu, odnosno usklađivanje s projekcijama PRIMES modela kojim se određuju projekcije emisija i mjere za sve države Europske unije (EU-27).

Temeljem toga Ministarstvo je pristupilo ponovnom izračunu mogućih postotaka smanjenja emisija za pojedine onečišćujuće tvari u 2020. godini u odnosu na 2005. godinu uzimajući u obzir Smjernice ekonomske i fiskalne politike za razvoj zemlje 2012.-2014. godine, Ministarstvo financija, srpanj 2011. godine, te novu pravnu stečevinu EU.

Polazni pregovarački cilj Republike Hrvatske obzirom na prijedlog izmjena i dopuna Priloga II Gothenburškog protokola, temeljen na propisima Republike Hrvatske iz područja zaštite okoliša, energetike, industrije, prometa i poljoprivrede, pravnoj stečevini Europske unije usvojenoj nakon 1. siječnja 2009. godine i dokumentima Republike Hrvatske te usuglašenih stavova s predstavnicima Europske komisije, odnose se na postotke smanjenja emisija u 2020. godini u odnosu na baznu 2005. godinu koji iznose:

Sumporov dioksid:

emisija u 2005. iznosila je 63,4 kt, postotak smanjenja u 2020. godini je do 60%

Dušikovi oksidi:

emisija u 2005. iznosila je 81,2 kt, postotak smanjenja u 2020. godini je do 35%

Amonijak:

emisija u 2005. iznosila je 40,48 kt, postotak smanjenja u 2020. je do 5%

VOC:

emisija u 2005. iznosila je 101,6 kt, postotak smanjenja u 2020. je 45%

PM_{2,5}:

emisija u 2005. iznosila je 12,6 kt, postotak smanjenja u 2020. je 18%